

Pia Parkå
Verksamhetsutveckling
Ledning och samordning

REMISSVAR

Till: Stockholms Stadshus AB
Att: Krister Stralström
remiss@stadshusab.se

Remiss av Klimathandlingsplan 2024-2030, SSAB 2024/133

Sammanfattning

Stockholm Vatten och Avfall har ombetts att svara på remiss avseende Klimathandlingsplan 2024-2030 för Stockholms stad. Bolaget ser positivt på att en klimathandlingsplan tas fram men önskar att förhållandet till miljöprogrammet förtydligas. Se nedan för bolagets synpunkter.

Bakgrund

Stockholms stads klimathandlingsplan har reviderats mot bakgrund av det uppdrag som gavs i kommunfullmäktiges budget för 2023. Arbetet med att revidera klimathandlingsplanen har bedrivits parallellt med att stadens miljöprogram reviderats.

Stadens Miljöprogram 2030 anger de klimatmål som ska nås för Stockholms klimat-omställning. De övergripande klimatmålen är En rättvis och inkluderande omställning och Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck. Under dessa finns även delmål. Klimathandlingsplan 2030 är ett styrdokument för Stockholms stads hela organisation som konkretiserar hur de klimatrelaterade målen i miljöprogrammet ska kunna nås.

Stockholm Vatten och Avfalls synpunkter

ÖVERGRIPANDE SYNPUNKTER

Det utmanar läsaren att inledningsvis hänvisa till miljöprogrammet och dess mål och delmål samtidigt som klimathandlingsplanen och klimatmålen nämns. Ett inledande, illustrativt förtydligande, är därför önskvärt.

STOCKHOLMS STAD HÖJER AMBITIONSIVÅN

Bolaget önskar ett förtydligande om att minskade utsläpp från energianvändning och transporter i första hand ska ske genom energieffektivisering, att cirkulera resurser och att undvika onödig energianvändning. Stockholm Vatten och Avfall vidtar flertalet åtgärder för att förbättra reningen av vatten och avlopp samt öka möjligheten att resursutvinna avfallet vilket dock kräver mer el. Bolaget har inte heller samma möjlighet att energieffektivisera vår verksamhet som de verksamheter som främst använder energi för uppvärmning.

OMSTÄLLNINGSSOMRÅDE 1

När rättviseperspektivet ska beaktas får detta inte stå i strid med Lagen om allmänna vattentjänster. Denna gör till exempel gällande att planeringen av klimatanpassningsåtgärder ska bedömas utifrån vilka åtgärder som krävs för att VA-anläggningarnas kapacitet ska kunna upprätthållas i händelse av skyfall. Vidare syftar Vattentjänstlagen till att tillhandahålla vattentjänster för hushåll och någon prioritering inom gruppen hushåll saknar stöd i den lagstiftningen.

OMSTÄLLNINGSSOMRÅDE 2 OCH 5

Bolaget ser positivt på att klimathandlingsplanen vill eftersträva cirkulära och resurseffektiva processer för att klara klimatomställningen. Bolaget har idag ett cirkulärt förhållningssätt kring de restprodukter som uppstår i verksamheten, som rötgas, värme, avloppsslam och vattenverksmull. Inom området har Stockholm Vatten och Avfall kommit en bit på väg med bland annat en förstudie på koldioxidinfångning vid Henriksdals reningsverk, arbete för produktion av biokol, spridning av avloppsslam och vattenverksmull på åkermark samt försök med samförbränning av slam tillsammans med Stockholm Exergi. Jord- och skogsbruk i Bornsjöområdet bedrivs också med hänsyn till möjligheten att binda in kol. Allt separat insamlat matavfall går idag till biogasutvinning, bolagets synpunkt under omställningsområdet är att texten bör justeras till att mer av det tillgängliga matavfallet ska utsorteras för att kunna gå till biogasutvinning.

Växthusgasutsläppen från avloppsverksamheten tas upp i omställningsområde 2. Bolaget har en handlingsplan för att minska dessa växthusgasutsläpp. I nuläget drivs olika projekt och nätverkande för att öka kunskapen om utsläppen. Inom projektet Stockholms framtida avloppsrening (SFA) byggs en del av metangasutsläppen bort, så att producerad metan istället kan nyttiggöras.

Plast nämns på flera ställen i klimathandlingsplanen. Eftersorteringsanläggningen Resursutvinning Stockholm (RUS) nämns som en viktig anläggning som kommer att bidra till omställningen, dock kommer anläggningen även att påverka bolagets energiåtgång. I Stockholms närhet finns också en eftersorteringsanläggning i Brista.

Klimathandlingsplanen adresserar dock inte de utmaningar som i dagsläget finns kopplat till plastfrågan. En aspekt är att förpackningar som sorterats ut ur restavfallet enligt dagens lagstiftning inte räknas som förpackningsavfall, utan som restavfall. Efterfrågan på materialet är låg och ersättningen från producenterna till kommunen för materialet är problematisk. Dagens regelverk urholkar därmed såväl det övergripande producentansvaret som principen om att förorenaren betalar (Polluter Pays Principle), och kommunen får bära stora kostnader för förpackningsmaterial. Eftersorterat förpackningsavfall får inte heller tillgodoräknas i nationell avfallsstatistik. Utan ändring i lagstiftningen kommer därmed inte maskinellt utsorterade förpackningar att kunna återvinnas och bidra till att återvinningen ökar som helhet. På samma sätt som nämns på sida 25 kopplat till den önskade trafikminskningen, "För övrig minskning ska staden arbeta aktivt med att

påverka regeringen och regionen att ta sitt ansvar för den nödvändiga klimat-omställningen”, bör möjligheten att arbeta med regeringen lyftas fram som ett av de tillgängliga verktygen inom plastområdet. Genom att lyfta fram producenternas roll skulle också rättvisaspekten av att uppnå målet om fossilfrihet adresseras på ett tydligare sätt.

I tabellen på sida 24, tredje raden, kan åtgärden revideras eftersom den representerar två olika satsningar. Den ena fokuserar på åtgärder för minskning av fossil plast i avfallet och den andra på utvärdering av möjlig påverkan av CCS-teknik för minskning av utsläpp kopplade till avfallsförbränning. Att samgruppera dessa två olika åtgärder kan bli utmanande och leda till en ofokuserad insats.

OMSTÄLLNINGSSOMRÅDE 3

I den beskrivande texten för omställningsområde 3 nämns på sida 25 att "Marken ska användas effektivt genom att prioritera framkomligheten för gång, cykel och kollektivtrafik framför den för bil". Stockholm Vatten och Avfall vill understryka att en sådan utveckling inte får ske på bekostnad av bolagets fordon kopplat till VA- och avfallsverksamheten. När staden planeras och förändras utifrån klimathandlingsplanens ambitioner är det därför av stor betydelse att Stockholm Vatten och Avfall ges möjlighet att medverka och påverka, i alla skeden av stadsbyggnadsprocessen.

OMSTÄLLNINGSSOMRÅDE 4

På sida 29, omställningsområde 4, står det "För att underlätta återbruk av bygg- och anläggningsmaterial ska återbrukscentraler etableras för mellanlagring". Stockholm Vatten och Avfall ser positivt på detta. Samtidigt vill bolaget lyfta att det egna arbetet med att rymma exempelvis återvinningscentraler, återbruk och omlastningsplatser i staden idag är mycket resurs-/tidskrävande. Det behövs en ökad samsyn och ökat samarbete i staden, mellan flera aktörer som exempelvis olika nämnder och bolag inom staden, fastighetsägare, byggherrar och markägare - både staden och privata. Nya, innovativa och tidigare oprövade samarbeten, system och tjänster kan behöva testas och införas. Vidareutveckling av mobila system, samutnyttjande av mark eller lokaler och tillfälliga lösningar kan vara möjliga vägar framåt. Arbetet inom staden för att få lösningar och system på plats behöver bli effektivare och med kortare ledtider. Utmaningarna finns såväl fastighetsnära som i ett större geografiskt perspektiv.

Bolaget ser positivt på att analyser med ett klimatperspektiv ska genomföras när befintliga och nya exploateringsområden utvecklas, det av stor vikt att dessa analyser görs samordnat av stadens olika aktörer i plan- och byggprocessen. Stockholm Vatten och Avfall ser stora fördelar med att involveras i ett tidigt skede.

För att uppnå förbättrad vattenkvalitet och stärkta livsmiljöer krävs en förbättrad avloppsrening med nya reningstekniker. Dessa reningstekniker tillsammans med en växande stad innebär en ökad energianvändning. Bolaget arbetar med energieffektivisering och installation av solcellsanläggningar, men bidraget från dessa kommer inte att kompensera den framtida ökningen i energianvändning.

Det är viktigt att åtgärder utformas så att synergier med stadens andra mål nås. Detta är en viktig aspekt inte minst när dag- och skyfallsvatten ska kombineras med en rad andra intressen för stadsmiljön. Denna typ av lösningar innebär nästan alltid dyrare drift- och underhåll än vanliga traditionella anläggningar för VA-huvudmannen.

När rättviseperspektivet ska beaktas får detta inte stå i strid med Lagen om allmänna vattentjänster. Denna gör till exempel gällande att planeringen av klimatanpassningsåtgärder ska bedömas utifrån vilka åtgärder som krävs för att VA-anläggningarnas kapacitet ska kunna upprätthållas i händelse av skyfall. Vidare syftar Vattentjänstlagen till att tillhandahålla vattentjänster för hushåll och någon prioritering inom gruppen hushåll saknar stöd i den lagstiftningen.

OMSTÄLLNINGSSOMRÅDE 5

För omställningsområde 5 bör en åtgärd om att införa källsortering i stadens samtliga verksamheter och lokaler läggas till. Många av stadens lokaler saknar idag fortfarande möjlighet att sortera exempelvis matavfall och förpackningar. Här bör staden arbeta för att påverka de fastighetsägare och -förvaltare som ansvarar för utrymmen i fastigheterna.

Christian Rockberger
Verkställande direktör